

בית משפט מחוזי ירושלים
א 9177/07 (בשא 5240/07)
ראובן ברון נ. אגד
(בתיק ראובן ברון נ. אגד)
ת.פתיחה: 18/04/07 סדר דין: רגיל
מספר תיק חדש: תצ 27427-04/07

בבית המשפט המחוזי
בירושלים

המבקשים:

1. ראובן ברון ת.ז. 001519404
2. מישל לוסטיגמן ת.ז. 010389666
3. בזכות, המרכז לזכויות אדם של אנשים עם מוגבלות, עמותה,
עמותה מס' 4 - 382 - 030 - 58.

ע"י עורכי דין שמואל אהרנסון ו/או אמיר קדרי ו/או מיכל וולך וכן גלעד שר ו/או דוד אבולעפיה ו/או אילן אמודאי ו/או אופיר טל ו/או נועה שמיר ו/או יהונתן גיליס ו/או תמרה קוליץ ו/או אלון ביתן ו/או שי גרנות ו/או מירב מלוא-טימר ו/או שי קין ו/או אפרים שמיידלר ו/או שרון פרס-בן חיים ו/או טלי בן סימון ו/או שרון לבנשטיין בראון ו/או רונית טל ו/או דנה גולן ו/או ז"ר שלחב קמחי ו/או ציון צמח ו/או שמואל קיס ו/או נועה לוי ו/או מיכל קפלן חכמון ו/או ניצן בן גיא ו/או רימון תלחמי ו/או אמיר עדיקא ו/או אילה שרצר ו/או עדי המאירי ו/או שלומי סבג ו/או מאיה מרינוב שיפר ו/או לואיז ספורטס ו/או קרן סנאי-לייזרוב ו/או תומר זרחין ו/או רויטל קליין ו/או שירז רוניק ו/או סבריינה דדון-בוטבול ו/או אסף רוטשטיין ו/או כפיר טובי ו/או יעל אברהם ו/או שרית סלופסקי רחמים ו/או שלמה חגיבי ו/או דינה כהן ו/או טלי וורמברנד ו/או דנה זלוטין-אנדוריב ו/או נעמי וסטפריד ו/או ענבר רו ו/או אפרת שגיא ממשרד אהרנסון, שר, אבולעפיה אמודאי ושות' ו/או עו"ד עופר לוי

שכתובתם לצורך הליך זה הינה רח' לינקולן 20 תל אביב 67134

טל: 03-6250500 פקס: 03-6250501

- נ ג ד -

המשיבים:

1. אגד אגודה שיתופית לתחבורה בישראל בע"מ

מס' אגודה 7-001237-57

רח' יפו 208 ירושלים 94383

2. דן חברה לתחבורה ציבורית בע"מ

מספר חברה 513183046

רח' שאול המלך 39 תל אביב 64928

בקשה לאישור תובענה כתובענה ייצוגית

המבקשים אשר יהיו מיוצגים כדלעיל, מגישים בזה עתירתם לבית המשפט, כדלקמן:

- א. לאשר את התובענה המצורפת לבקשה זו (להלן: "התובענה") כתובענה ייצוגית, מכח חוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006 (להלן – "חוק תובענות ייצוגיות");
- ב. להגדיר את הקבוצה שבשמה הוגשה התובענה כדלקמן (להלן: "הקבוצה המיוצגת" או "התובעים"):
- עיוורים ולקויי ראייה אשר מרכז חייהם בישראל, במהלך 7 השנים שקדמו להגשת תובענה זו.**
- על-פי המידע המופיע באתר האינטרנט של משרד העבודה והרווחה, מספר העיוורים אשר קבלו תעודת עיוור ב-1 בינואר 2006 עומד על 25,600 איש. אוכלוסיית לקויי הראייה והעיוורים יחדיו מוערכת על-ידי אנשי המקצוע בפי חמישה: כ-130,000 איש.
- לצרכי כתב תביעה זה תוגדר הקבוצה כזו המורכבת מאלו שמחזיקים ו/או שזכאים לקבל תעודת עיוור על-פי הקריטריונים של משרד העבודה והרווחה, אשר חדות ראייתם נמוכה מ-3 חלקי 60 או שזווית ראייתם קטנה מ-20 מעלות.
- ג. לקבוע כי עילות התובענה הנן כדלקמן:
- (1) הפרת תקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (הסדרת נגישות לשירותי תחבורה ציבורית), התשס"ג-2003 (להלן – "תקנות הנגישות"); ו/או
 - (2) הפרת חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, תשנ"ח-1998 (להלן – "חוק שוויון זכויות"); ו/או
 - (3) הפרת תקנות התעבורה; ו/או
 - (4) הפרת חובה חקוקה על-פי סעיף 63 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש] (להלן – "פקודת הנזיקין"); ו/או
 - (5) רשלנות על-פי סעיפים 35 ו-36 לפקודת הנזיקין.
- ד. לתת צו עשה כנגד המשיבות, שיורה להן להקצות את המשאבים הנדרשים ולקיים לאלתר את הוראות תקנות הנגישות, תקנות התעבורה, וחוק שוויון זכויות.

- ה. להורות לכל אחת מן המשיבות לפצות את המבקשים 1 ו-2, וכן כל תובע הנמנה על הקבוצה המיוצגת, פיצוי בגובה הנזקים שנגרמו להם בגין ביצוע העוולות האמורות, בסך של 5,000 ש"ח ו/או על פי שיקול דעת כב' בית המשפט ו/או פיצוי סטטוטורי ללא הוכחת נזק ו/או פיצוי בסכום האמור, במכפלת חברי הקבוצה ו/או על פי שיקול דעת כב' בית המשפט, שינתן לטובת הקבוצה ו/או לטובת הציבור כמפורט בסעיף 20(ג) לחוק תובענות ייצוגיות.
- ו. להורות כי ההחלטה בבקשה זו ונוסחה יפורסמו בשני עיתונים יומיים בשפה העברית, וכן ליתן הוראות נוספות כפי שימצא לנכון בדבר אופן הפרסום כאמור, ולקבוע כי המשיבות ישאו בהוצאות הפרסום.
- ז. לקבוע את שכר טרחתם של עורכי הדין המייצגים את המבקשים בתובענה הייצוגית בשיעור שלא יפחת מ- 15%. משווי הסעד הכולל שיפסק ו/או משווי החטבה בתוספת מע"מ כדין, עבור טיפול בתובענה בערכאה הראשונה.
- ח. לקבוע כי חלק מסוים שיקבע בית המשפט הנכבד מתוך הסכום ו/או שווי הסעד שיפסק, לאחר ניכוי ההוצאות ושכר טרחת עורך דין, בשיעור שלא יפחת מ-5% משווי הסעד הכולל שיפסק בתובענה זו ו/או משווי החטבה, ישולם ו/או ינתן למבקשים, אשר טרחו בהגשת התובענה ובהוכחתה.
- ט. ליתן הוראות נוספות בדבר הדיון בתובענה כפי שימצא בית המשפט הנכבד לנכון.
- י. כן יתבקש בית המשפט הנכבד לחייב את המשיבות בהוצאות בקשה זו ובשכ"ט עו"ד בצירוף מע"מ כדין בגינה.
- ההדגשות המופיעות בבקשה זו אינן במקור אלא אם נאמר אחרת.

ואלה נימוקי הבקשה:

א. פתח דבר

1. תמצית:

- 1.1. בבסיסה של בקשה זו הפרה מתמשכת של המשיבות, שהן שתי חברות האוטובוסים הגדולות בישראל, את הוראות החוק אשר נועדו לאפשר למבקשים ולקבוצה המיוצגת להשתמש בתחבורה הציבורית העירונית באופן יעיל שאינו נופל משימושם של הנוסעים הרואים.
- 1.2. אוכלוסיית התובעים נזקקת לתחבורה הציבורית יותר מכל, שכן אין התובעים יכולים לנהוג במכוניות פרטיות בעצמם, וניידותם תלויה בתחבורה הציבורית.
- 1.3. במלים אתרות: מאחר ואנשים לקויי ראייה אינם יכולים לנהוג בכוחות עצמם, ללא שירותי תחבורה ציבורית עירונית נגישה, אנו גוזרים על אוכלוסייה זו, בין במעשה ובין במחדל את הפרדתם והשארותם בפאתי החברה, תוך הפרת זכותם להשתתפות מלאה בחברה.
- 1.4. כפי שיפורט להלן, נתן המחוקק הישראלי דעתו לצרכיה של אוכלוסיית העיוורים ולקויי הראייה, וחייב את כל חברות האוטובוסים לבצע התאמות המנויות בחקוקים שונים כדי לאפשר לאוכלוסייה זו להשתמש בתחבורה הציבורית, הן באוטובוסים והן בתחנות האוטובוס. מעבר לכך מעוגנת חובת התאמת התחבורה הציבורית, בדברי חקיקה כלליים יותר ובחוקי היסוד של מדינת ישראל.
- 1.5. כנטען להלן בבקשה זו, וכמוכח על-פני הדברים, המשיבות לא מילאו אחר מלוא חובותיהן על פי דין, ולא עשו כמעט מאומה מן המוטל עליהן.
- 1.6. המבקשים יטענו כי בנסיבות אלה, הליך התובענה הייצוגית הוא ההליך הראוי והנכון, וכי סיכויי התובענה להתקבל גבוהים. המבקשים מקווים כי כתוצאה מתובענה זו יתוקן המעוות, והתחבורה הציבורית אשר לה כה נזקקת הקבוצה המיוצגת, תמלא יעודה כדין.
2. המבקשים יטענו כי על-פי המידע המופיע באתר האינטרנט של משרד העבודה והרווחה, מספר העיוורים אשר קבלו תעודת עיוור ב-1 בינואר 2006 עומד על 25,600 איש. אוכלוסיית לקויי הראייה והעיוורים יחדיו מוערכת על-ידי אנשי המקצוע בפי חמישה מכך: כ-130,000 איש.

• מידע על אוכלוסיית לקויי ראייה בישראל רציב כנסת א לבקשה ומהווה חלק בלתי נפרד ממנה.

כאמור לעיל, מדינת ישראל עיגנה בחיקוקים שונים, בצורה מפורשת וברורה את זכותם של אנשים עיוורים ואנשים לקויי ראייה לנגישות לתחבורה הציבורית העירונית.

3. זכויות אלו נובעות מעקרונות היסוד של החברה בישראל, וכלשונו של סעיף 1 לחוק שוויון זכויות:
“זכויותיהם של אנשים עם מוגבלות ומחויבותה של החברה בישראל לזכויות אלה, מושתתות על ההכרה בעקרון השוויון, על ההכרה בערך האדם שנברא בצלם ועל עקרון כבוד הבריות”.
4. חקיקה זו נועדה להבטיח לאוכלוסיית העיוורים ולקויי הראייה נגישות שוויונית ומכובדת לתחבורה הציבורית, נגישות שהיא חיונית לשילובם בחברה (שכן בהיעדר כשירות לנהוג ברכב - אינם יכולים להתנייד ממקום למקום אלא באמצעות התחבורה הציבורית), ולסייע בידם להשתלב בצורה ראויה במרקם חיי החברה והמשק בישראל.
5. החקיקה בנושאים אלו לא תורגמה למעשים. המבקשים יטענו כי המשיבות הפרו וממשיכות להפר את ההוראות המפורשות החלות עליהן בנוגע להנגשת התחבורה הציבורית העירונית לעיוורים ולקויי ראייה.
6. הפרת החובות החוקיות המוטלות על המשיבות עולה בבירור מסקר שערכו חוקרים מטעם המבקשים ב- 140 אוטובוסים של המשיבות, ב-138 תחנות וב-20 מתקנים מרכזיים. הסקר מעלה כי ברובם המכריע של המקרים קיימות הפרות ברורות ובוטות של החוק וכי למרות תוראת המחוקק – אין התחבורה הציבורית נגישה לאוכלוסיית לקויי הראייה והעיוורים.
7. בבקשה זו נראה לחלן כי התובענה ממלאת אתר כל התנאים הנדרשים על פי חוק תובענות ייצוגיות, לצורך הגשתה כייצוגית:
- 7.1. התובענה מגשימה את כל תכליות ההליך הייצוגי, המוזכרות בסעיף 1 לחוק תובענות ייצוגיות: מימוש זכות הגישה לערכאות של אוכלוסיית לקויי הראייה והעיוורים אשר מתקשים לממש את זכותם זו; אכיפת הדין על המשיבות; מתן סעד הולם לאלה שנפגעו מפעולות ו/או מחדלי המשיבות.

7.2. ועוד: מרבית החיקוקים המשמשים יסוד לתובענה זו מופיעים באופן מפורש בחוק תובענות ייצוגיות, ככאלו שלדעת המחוקק – באופן חד משמעי – משמשים יסוד לניהולם באופן ייצוגי (סעיף 19(1) לתוספת השניה לחוק תובענות ייצוגיות). בכך מודגשת התאמתה המובהקת של התובענה להתברר בדרך של תובענה ייצוגית.

7.3. הצלחתן של התובענה ובקשה זו, תוכל גם להביא להרתעתן של המשיבות מלהמשיך ולהפר את החובות החלות עליהן, ותסייע לא רק לאוכלוסיית לקויי הראיה, אלא שהיא עשויה לגרום ל"שינוי רחבי" בכל תחומי נגישות הנכים ולשיפור דרמטי בכל הנוגע למימוש זכויותיהם של אנשים עם מוגבלות בישראל.

8. לאור האמור לעיל והמפורט בבקשה זו להלן, מתבקש בית המשפט הנכבד לקבל את הבקשה דנן ולאשר את התובענה כיייצוגית.

ב. הצדדים

9. המבקשים 1 ו-2 הינם אזרחי ישראל. המבקש 1 הינו עיוור בעל שרידי ראייה (לקוי ראייה) והמבקש 2 הנו עיוור מוחלט, ללא שרידי ראייה, והם, ביחד ולחוד, ראויים לעטות על שכמם גלימת התובעים המייצגים ולשמש שליחי הציבור.

• מסמכים המעידים על מגבלות הראייה של המבקשים 1 ו-2 רצוי **כנספח ב** לבקשה, ומחווים חלק בלתי נפרד הימנה.

10. המבקשים 1-2 עושים שימוש באופן קבוע, במידת האפשר, בשירותי תחבורה ציבורית הניתנים על ידי המשיבות, והם נחשפו ונפגעו מהעוול נשוא התובענה.

11. המבקשים 1-2 נזקקים להנגשת התחבורה הציבורית העירונית, על מנת להתנייד ממקום למקום.

12. המבקש 1 הינו יועץ נגישות ללקויי ראייה, המייצג את המרכז לעיוור לעניין תקנות הנגישות. המבקש 1 פעיל ודומיננטי בכל הנוגע להנגשת תחבורה ציבורית, והנגשה בכלל, לאוכלוסיית לקויי הראייה, וזאת באמצעות הדרכות והרצאות בנושאי נגישות וניידות לקויי ראייה בפני תלמידי אקדמיה, אדריכלים, רשויות ממשלתיות ועירוניות. נסיונו של המבקש 1 נצבר, בין היתר, מתוך מפגשים עם לקויי ראייה בארץ ובעולם, מפגשים עם ארגוני נכים אחרים וקשר שוטף עם יועצי נגישות אחרים במסגרת הדרכה או דיונים משותפים לליבון נושאים שונים. בנוסף לאמור לעיל היה המבקש 1 פעיל בדיוני הכנסת שקדמו להתקנת תקנות הנגישות שהוזכרו לעיל.
13. המבקשת 3 הינה ארגון שפועל לקידום זכויותיהם של אנשים עם מוגבלות ולשילובם ולשיתופם בחברה בכל תחומי החיים. המבקשת 3, באמצעות נציגיה, שימשה כ"ראש חץ" בכל הנוגע להנגשת תחבורה ציבורית בישראל, בין היתר באמצעות ייזום וליווי חקיקת חוק שוויון זכויות, הגשת עתירה לבית המשפט העליון ליישום פרק נגישות התחבורה הציבורית שבחוק שוויון זכויות (בג"צ 3989/00), שותפות מרכזית בהתקנת תקנות לפרק נגישות התחבורה הציבורית, ופעילות מול בעלי רשיונות קווים מזה שנים.
14. המשיבה 1 הנה בעלת רישיון קו המפעילה בקווי השירות אוטובוסים עירוניים.
15. המשיבה 2 הנה בעלת רישיון קו המפעילה בקווי השירות אוטובוסים עירוניים.
16. המשיבות, ביחד, מחזיקות בנתח מכריע (בסביבות 90%) בכל הנוגע למתן שירותי תחבורה ציבורית עירונית.
- מסמכים המעידים על נתח השוק של המשיבות רצ"ב כנספח ג לבקשה, ומהווים חלק בלתי נפרד הימנה.
- ג. **המסגרת הנורמטיבית**
17. המקורות החוקיים לחובת הנגשת התחבורה הציבורית לשימושה של הקבוצה המיוצגת מגוונים: (א) החל חקיקת משנה ספציפית; (ב) עובר בחקיקה ראשית יעודית, (ג) בעוללות מדיני הנזיקין הכלליים, (ד) וכלה בחקיקת תוקי היסוד ובעקרונות החוקתיים של שיטת המשפט שלנו. הכל כמפורט להלן.

18. **תקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (הסדרת נגישות לשירותי תחבורה ציבורית), התשס"ג-2003 ("תקנות הנגישות") :**

- 18.1. תקנות הנגישות פורסמו ביום 24.6.03, ובהן נקבעו בפירוט אמצעי ההנגשה להם נדרשות המשיבות.
- 18.2. מטרת התקנות היא לפצות באופן טכני על העדר היכולת של חברי הקבוצה המיוצגת לעשות שימוש מלא או חלקי בחוש הראיה כפי שעושים חבריהם הרואים (א) לשם קבלת אינפורמציה על מהלך קווי האוטובוסים; (ב) לשם זיהוי האוטובוס המתקרב (ג) לשם התמצאות בתוך האוטובוס (היכן יש מקום ישיבה? היכן יש מכשול?), בתחנה או בתחנה המרכזית; (ד) לשם קבלת מידע על מיקומו של האוטובוס במהלך הנסיעה; (ה) ולשם קבלת אינפורמציה נלווית אחרת.
- 18.3. בענין זה יש לתת את הדעת לחשיבותם של אותם "תיקונים טכניים" כביכול, אשר בעיני הרואה – אדם שאינו עיוור או לקוי ראייה – יכול ויחשבו כזניחים.
- 18.4. כך לצורך הדוגמה בלבד, יש חשיבות מכרעת לאדם לקוי ראייה, מהו צבעו של מספר קו הנסיעה, לסימון האזהרה בשיפולי המדרגות, או להכרזת התחנה הבאה וזיהויה. לעיוור או ללקוי הראיה יש בקיום הוראות אלה כדי ליצור הבדל בין היכולת להתנייד בעצמו באמצעות התחבורה הציבורית לבין להישאר ספון ומוגבל בביתו.
- 18.5. דוגמאות אלה הן מעטות מני הוראות רבות של חוק שוויון זכויות ושל התקנות, אשר הובאו על מנת להמחיש את חשיבותם של אותם "תיקוני הנגשה" אשר יכול ויחשבו כקלי ערך בעיני מרבית הנוסעים באוטובוס, אך ביחס ללקויי הראיה ולעיוורים, יוצרים הבדל דרמטי המשפיע ישירות על יכולתם לעשות שימוש בתחבורה הציבורית.
- 18.6. התקנות מבחינות בשלושה מרכיבים עיקריים של התחבורה הציבורית: (א) האוטובוסים עצמם; (ב) התחנות הרגילות; (ג) התחנות המרכזיות (המכונות בדברי החקיקה "מתקנים מרכזיים").

19. **אוטובוסים נגישים:**

- 19.1. **תקנה 2 של תקנות הנגישות** קובעת שבעל רישיון קו המפעיל בקו השירות אוטובוסים עירוניים משנת ייצור 2002 או אחריה, לא יפעיל את קו השירות אלא אם כן האוטובוסים האמורים הם **אוטובוסים נגישים**, העונים על התנאים המפורטים **בתקנה 5**, והם:

- (א) יותקן בהם שלט מספר הקו ויעדו בחזית האוטובוס, בצד האוטובוס הפונה למדרכה וגם מאחורי האוטובוס.
- (ב) נקבעו פרמטרים מדוייקים לגודל האותיות, צבען, הרקע שלהן והתאורה, ובין השאר בהתאם לת"י 1918 חלק 4 (התקן האמור רצ"ב כנספת ד לבקשה, ומהווה חלק בלתי נפרד הימנה).
- (ג) יותקנו סמלי הנגישות ;
- (ד) מסעדי היד יסומנו בצבע צהוב (וכן יהיו ניתנים להרמה) ;
- (ה) מאחזי יד, בליטות ולחצני עצירה יסומנו בצבע צהוב על רקע הנוגד את סביבתו ;
- (ו) בפתחי הכניסה והיציאה ובקצות המדרגות יותקנו, לכל רותב הסף, פסי אזהרה ;
- (ז) במחצית הקדמית של כל אוטובוס, משני צדי המעבר, יוקצו שלושה מקומות ישיבה לאנשים עם מוגבלות הנעים בלא כיסא גלגלים, ובהם מקום ישיבה אחד לאדם עיוור המלווה בכלב נחיה ;
- (ח) יותקנו באוטובוסים מערכות לכריזה פנימית וחיצונית.
- תקנה 30 קובעת כי תחולת הוראות אלה בתום 6 חודשים מיום פרסום התקנות, כלומר ביום 23.12.2003.**
- 19.2. **תקנה 4 של תקנות הנגישות העניקה הקלה מסוימת לאוטובוסים ישנים יותר:** לגבי אלה ניתנה תקופה של שנתיים ימים להתאמתם לכללי הנגישות שלעיל, כלומר, **עד יום 23.6.2005**. כמו כן, באוטובוסים אלה ניתן להסתפק בהצגת מספר הקו בחזית האוטובוס, מבלי צורך להציגו גם מאחוריו ובצידו.

20. שילוט בתחנות האוטובוסים

- תקנה 7(ג) לתקנות הנגישות קובעת שבעל רישיון קו יציב בתחנות ובסככות ההמתנה את השלטים כאמור בפרט 5 בתוספת השניה, שעיקרם:**
- (א) שלטי מדבקה לכל קו בנפרד, מחומר שאינו מבריק ועמיד בתנאי חוץ, שמידת כל אחת מצלעותיו 20 ס"מ לפחות, ויפורטו בו מספר הקו ויעדו.
- (ב) נקבעו פרמטרים לצבע, וגודל הספרות והאותיות בשלטים.

- (ג) לעמוד התחנה או לדופן הסככה מצדה החיצוני, הפונה לכיוון הנסיעה בצד הקרוב לשפת המדרכה יוצמד שלט מישוש המיועד לאדם עיוור או כבד ראייה ובו יפורטו מספר הקו ויעד הנסיעה, לכל קו בנפרד.
- (ד) לעמוד התחנה או לדופן הסככה מצדה החיצוני, הפונה לכיוון הנסיעה בצד הקרוב לשפת המדרכה יוצמד שלט מספר הקו בכתב ברייל ובו יפורטו מספר הקו ויעד הנסיעה, לכל קו בנפרד על-פי הפרטים המופיעים בתקנה.
- תוקפה של תקנה זו החל מ-6 חודשים מיום תחילת התקנות, כלומר ביום 23.12.03, תוך שביצועה יהיה לפי תוכנית הנגשה שתגובש עד לתום שנה מיום תחילת התקנות, ביום 23.6.2004 (ראו סעיף 22 להלן).

21. מתקן מרכזי לנוסעים ("תחנות מרכזיות")

- 21.1. תקנה 27(א) לתקנות הנגישות קובעת שבמיתקן מרכזי יתקיימו הדרישות המפורטות בתוספת התשיעית, ולענייננו הדרישות המפורטות להלן:
- (א) כל מדרגה תסומן לאורכה, בקצה המדרגה וכן בשיפוליה, בפס שצבעו בולט מול הרקע, ובהתאם לפרמטרים נוספים שנקבעו שם.
- (ב) קירות, דלתות ומחיצות שקופים יסומנו בסימני אזהרה.
- (ג) בעמדות מודיעין יותקנו גם זמזום המשמיע צליל בתדירות נמוכה ומשטחי צבע הנוגד את סביבתו (הזמזום נועד לאפשר לעיוור למצוא את דלפק המודיעין בהסתייע בצליל הזמזום הבוקע מהדלפק).
- הסבר אודות נחיצות הזמזום מפויע בפרוטוקול ישיבת הכנסת מיום 11.8.02 הרצי"ב פנספח ה' לבקשה, ומהווה חלק בלתי נפרד ממנה.¹
- (ד) אם תוצב במיתקן מרכזי מכונה אוטומטית המשמשת לקבלת מידע תחבורתי או מכונה להנפקת כרטיסים – מכונה אחת לפחות תכלול הוראות שימוש בכתב מישושי ובמידת הצורך גם בכתב ברייל.
- (ה) לוחות מידע אלקטרוניים המציגים לוחות, זמנים ויעדים, יציגו את המידע בתווים שאינם נעים על פני הלוח, בצבע צהוב על רקע כהה.

¹ קישור לפרוטוקול המלא באתר האינטרנט של הכנסת:

- (ו) בשולי הדרך הנגישה יותקן פס מוביל רצוף, במרקם ובגוון המנוגדים לאלה של המשטח הסמוך לו וברוחב שבין 20 ס"מ לבין 30 ס"מ.
- תוקפה של תקנה זו יהיה לפי תוכנית הנגשה שתגובש עד לתום שנה מיום תחולת התקנות, ביום 23.6.2004 (ראו סעיף 22 להלן).**

22. תוכנית הנגשה:

- 22.1. **תקנה 7(א) לתקנות הנגישות** מטילה על המשיבות, וכן על המפקח על התעבורה, חובה להכין בתוך שנה מיום כניסתן של התקנות לתוקף, דהיינו **עד ליום 24.6.04 תוכנית הנגשה.**
- 22.2. **מבירור שערכו המבקשים אצל משרד התחבורה עולה כי תוכנית כזו לא הוכנה על-ידי, ו/או הוגשה לו על-ידי המשיבות.**
- רצ"ב **בנספח ו'** לבקשה העתק פנייתו של ב"כ המבקשים אל משרד התחבורה ותשובת משרד התחבורה.

23. פיצוי סטטוטורי ללא הוכחת נזק:

- 23.1. **סעיף 19א לחוק שוויון זכויות קובע, שכל מעשה או מחדל בניגוד להוראה לפי פרק הנגישות האמור מהווה עוולה אזרחית, ובנוסף הוא קובע כי בית משפט רשאי לפסוק בשל עוולה כאמור פיצויים בסכום של עד 50,000 שקלים חדשים, בלא הוכחת נזק.**
- 23.2. תובענה זו הינה המקרה המובהק והראוי לחיוב המשיבות בפיצוי הסטטוטורי הקבוע בחוק. כאמור לעיל, בבקשה זו מתבקש בית המשפט לפסוק לכל חבר בקבוצה המיוצגת אך 10% מהפיצוי הסטטוטורי הקבוע בחוק.

24. תקנות התעבורה, תשכ"א-1961

- תקנה 427 לתקנות התעבורה קובעת חובת הכרזה של כל תחנה בהתקרב האוטובוס אליה, וכאמור שם –
- "חנתג או הכרטיסן יכריזו את שמה של כל תחנה שבמהלך הקו בהתקרב האוטובוס אליה, אלא אם מצויים באוטובוס לוחות מהלך הקו על תחנותיו, בצורה ובמקומות שהורתה הרשות".**

25. חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, תשנ"ח-1998 (להלן: "חוק שוויון זכויות"):

25.1 פרק א' לחוק שוויון זכויות קובע את עקרונות היסוד עליהם מושתת החוק:

"זכויותיהם של אנשים עם מוגבלות ומחויבותה של החברה בישראל לזכויות אלה, מושתתות על ההכרה בעקרון השוויון, על ההכרה בערך האדם שנברא בצלם ועל עקרון כבוד הבריות".

25.2 סעיף 19 של חוק שוויון זכויות קובע:

"(א) אדם עם מוגבלות זכאי לשירותי תחבורה ציבורית נגישים ומתאימים לשימוש, בתדירות סבירה, לרבות אפשרות גישה לתחנות ולנמלים שבמסגרתם פועלים שירותי תחבורה ציבורית...

(ב) מפעיל שירות תחבורה ציבורית ורשות מקומית יסדירו נגישות כאמור בסעיף קטן (א) כל אחד בתחום אחריותו".

25.3 סעיף 19ב לחוק שוויון זכויות קובע "אדם עם מוגבלות זכאי לנגישות למקום ציבורי ולשירות ציבורי", ואילו סעיפים 19ג, 19ד ו-19ה של חוק שוויון זכויות מטילים חובה על כל מי שעוסקו במתן שירות ציבורי ובהפעלת שירות ציבורי לאפשר שימוש בשירות ציבורי ולבצע התאמות לשם הנגשת מקומות ציבוריים עבור אנשים עם מוגבלויות.

ד. עילות התביעה

26. המבקשים יטענו שכל אחת מן מהמשיבות הפרה את הוראות תקנות הנגישות, ו/או את הוראות תקנות התעבורה, ו/או את הוראות חוק שוויון זכויות, בכך שלא דאגו להנגשת האוטובוסים ו/או התחנות ו/או המתקנים המרכזיים ו/או בכך שלא דאגו לביצוע יתר הוראות החקוקים שצוינו לעיל באופן שיאפשר שימושה של האוכלוסיה המיוצגת בתחבורה הציבורית.

27. המבקשים יטענו כי מבקשים 1 ו-2 נזקקים לשימוש בשירותי תחבורה ציבורית עירונית המסופקים על ידי המשיבות, וכי נגרם להם נזק ממשי עקב מעשיהן ו/או מחדליהן ו/או רשלנותן של המשיבות בשל הזדקקותם, בין השאר, לשירותי הסעת מוניות יקרים יותר ו/או בשל הזדקקותם לסיוע בדרך אחרת ו/או בשל המנעותם מהתניידות נוכח מגבלת הנגישות.

28. עוד ולחלופין יטענו המבקשים כי נגרמו להם נזקים לא ממוניים בדמות חוסר ביטחון, חוסר אונים, חוסר נוחות, עוגמת נפש ופגיעה באוטונומיה של הרצון.

29. למעלה מן הצורך ולחלופין בלבד יטענו המבקשים כי אין להם ידיעה ואין להם יכולת לדעת מה היו הנסיבות שגרמו לנזקים, כי הנזקים נגרמו ונגרמים על ידי נכסים שלמשיבות שליטה מלאה עליהם, וכי אירוע המקרה שגרם לנזק מתיישב יותר עם המסקנה שהמשיבות לא נקטו ו/או אינן נוקטות זהירות סבירה מאשר עם המסקנה שהן נקטו ו/או נוקטות זהירות סבירה - ולפיכך חל כלל "הדבר מדבר בעדו", ועל המשיבות הראיה שלא היתה לגבי המקרה שהביא לידי הנזק התרשלות שיחובו עליה.

30. המבקשים יטענו כי **משיבה 1** לא מילאה את הוראות החיקוק הנזכרות לעיל בבקשה זו, כמוראה בדו"ח שהוגש למבקשים על-ידי חוקרים מטעמם אשר סקרו 70 אוטובוסים, 68 תחנות ו-14 מתקנים מרכזיים אותם מפעילה המשיבה 1 ו/או שהם באחריותה, ומהם עולה התמונה שלהלן (תמצית הדו"ח וכן העתקו מצורפים לבקשה זו **כנספח ז'** לבקשה ומהווים חלק בלתי נפרד הימנה).

30.1 הנגשת אוטובוסים

- (א) בקרוב ל-40% מכלל האוטובוסים שנבדקו צבע מספר הקו בחזית האוטובוס אינו בצבע צהוב.
- (ב) בלמעלה מ-50% מכלל האוטובוסים שנבדקו יעד הנסיעה לא מופיע בחזית האוטובוס ואינו מואר בזמן תאורה.
- (ג) בלמעלה מ-50% מכלל האוטובוסים שנבדקו לחצני העצירה, מאחזי היד ובליטות בתוך האוטובוסים לא סומנו בצבע צהוב על רקע הנוגד את סביבתו.
- (ד) בלמעלה מ-50% מכלל האוטובוסים שנבדקו לא קיים פס אזהרה בפתחי הכניסה והיציאה לכל אורך הסף.
- (ה) בלמעלה מ-50% מכלל האוטובוסים שנבדקו לא קיים פס אזהרה בקצות המדרגות לכל אורך הסף.
- (ו) בלמעלה מ-50% מכלל האוטובוסים שנבדקו לא קיים מקום ישיבה לאדם עיוור המלווה בכלב נחיה.
- (ז) ב-100% מכלל האוטובוסים שנבדקו לא התקיים מופע כריזה פנימי.

- יודגש כי המשיבה 1 מודה מפורשות באתר האינטרנט שלה כי היא לא מקיימת כריזה קולית אוטומטית של שמות התחנות כשלטענתה "הפעלת אמצעים אלו טרם גובשה סופית על ידי משרד התחבורה...." העתק מאתר האינטרנט של המשיבה [מעודכן ליום 26.2.07] - רצ"ב כנספח ח' לבקשה ומהווה חלק בלתי נפרד הימנה
- כן יודגש כי כבר בדיונים שקדמו לתיקון תקנות הנגישות ושנערכו לפני למעלה מ-5 שנים, הודיע נציג המשיבה 1 בדיונים בכנסת כי מערכת כריזה מותקנת ויכולה לעבוד באוטובוסים של משיבה 1. העתק פרוטוקול הדיון מיום 13.1.02 ומיום 16.6.02 – רצ"ב כנספח ט' לבקשה ומהווה חלק בלתי נפרד הימנה.²

- (ח) ב-100% מכלל האוטובוסים שנבדקו לא התקיים מופע כריזה חיצוני.
- (ט) בלמעלה מ-50% מכלל האוטובוסים שנבדקו מסעדי היד אינם ניתנים להרמה במקומות המיועדים לאנשים עם מוגבלות ואינם מסומנים בצבע צהוב.
- (י) ב-100% מכלל האוטובוסים שנבדקו לא קיים לוח מהלך קו בתוך האוטובוס.
- (יא) בלמעלה מ-80% מכלל האוטובוסים שנבדקו לא הותקן סמל הנגישות לאדם עם מוגבלות ראייה במקום המיועד לכך.

30.2. תכנית הנגשה

- (א) המבקשים יטענו כי ממידע שנמסר להם ממשרד התחבורה (לעיל, נספח ו'), לא פנתה משיבה 1 אל המפקח על התעבורה, או אל נציג אתר של משרד התחבורה, לצורך יצירת תכנית הנגשה.
- (ב) עוד השיב משרד התחבורה, וכפועל יוצא מכך, שכיום - למעלה משלוש שנים לאחר כניסתן לתוקף של תקנות הנגישות - עדיין אין תכנית הנגשה כדיו, וכן לא נמסר דיווח על התקדמות בביצוע כאמור בחוק.

30.3. תחנות האוטובוסים

- (א) ב-100% מכלל תחנות האוטובוסים שנבדקו לא קיים שלט מישוש לגבי מספר הקו ויעד הנסיעה או שלט כאמור בכתב ברייל.

² קישור לפרוטוקולים המלאים באתר האינטרנט של הכנסת:

<http://www.knesset.gov.il/protocols/data/html/huka/2002-01-13.html>

<http://www.knesset.gov.il/protocols/data/html/huka/2002-06-16.html>

- (ב) בלמעלה מ-60% מכלל תחנות האוטובוסים שנבדקו לא קיים שלט מדבקה לכל קו בנפרד, בגודל 20 ס"מ לכל צלע.
- (ג) בלמעלה מ-80% מכלל תחנות האוטובוסים שנבדקו, הכיתוב על גבי השילוט אינו דו צדדי, בצבע שחור לא מבריק על רקע צהוב בגודל אותיות של 5X25 מ"מ לפחות.

30.4 מתקנים מרכזיים

- (א) ב-100% מכלל לוחות המידע האלקטרוניים הממוקמים במתקנים מרכזיים שנבדקו, הצגת המידע ע"ג הלוח אינה בצבע צהוב על רקע כהה.
- (ב) ב-100% מכלל עמדות המודיעין שנבדקו לא הופעל זמזום המשמיע צליל בתדירות נמוכה.
- (ג) ב-100% מכלל המתקנים המרכזיים שנבדקו בהם הועמדה מכונה אוטומטית להפקת כרטיסים או לקבלת מידע תחבורתי, זו לא כללה הוראות שימוש בכתב מישושי או בכתב ברייל.
- (ד) ב-100% מכלל המתקנים המרכזיים שנבדקו, המדרגות לא סומנו לאורכן, בקצה המדרגה וכן בשיפוליה, בפס שצבעו בולט מול הרקע ברוחב 55 מ"מ.
- (ה) ב-100% מכלל המתקנים המרכזיים שנבדקו, בשולי הדרך הנגישה לא הותקן פס מוביל רצוף, במרקם ובגוון מנוגדים לאלה של המשטח הסמוך לו וברוחב שבין 20 ס"מ לבין 30 ס"מ.

30.5 המבקשים יוסיפו ויטענו כי אחריותה של המשיבה 1 הינה במעשה (בהפעילה אוטובוסים, תחנות ומתקנים מרכזיים שאינם נגישים כדין), ובמחדל (בכך שהיא נמנעת מלבצע את המוטל עליה במילוי חובותיה ולשם מילוי חיוביה על פי דין).

31. המבקשים יטענו כי **משיבה 2** לא מלאה את הוראות החיקוק הנזכרות לעיל בבקשה זו, כמוצג בדו"ח שהוגש למבקשים על-ידי חוקרים מטעמם אשר סקרו 70 אוטובוסים, 70 תחנות ו-6 מתקנים מרכזיים אותם מפעילה המשיבה 2 ו/או שהם באחריותה, ומהם עולה התמונה שלהלן (תמצית הדו"ח והעתקו מצורפים לבקשה **פנספת יא** ומהווים חלק בלתי נפרד הימנה).

31.1 הנגשת אוטובוסים

- (א) בלמעלה מ-80% מכלל האוטובוסים שנבדקו יעד הנסיעה לא מופיע בחזית האוטובוס ואינו מואר בזמן תאורה.

- (ב) בקרוב ל-40% מכלל האוטובוסים שנבדקו לא קיים פס אזהרה בפתחי הכניסה והיציאה לכל אורך הסף.
- (ג) בלמעלה מ-20% מכלל האוטובוסים שנבדקו לא קיים פס אזהרה בקצות המדרגות לכל אורך הסף.
- (ד) בלמעלה מ-60% מכלל האוטובוסים שנבדקו לא קיים מקום ישיבה לאדם עיוור המלווה בכלב נחיה.
- (ה) חרף היעדר לוח מהלך קו בתוך האוטובוס, ב-100% מכלל האוטובוסים שנבדקו לא התקיים מופע כריזה פנימי.
- יצויין כי נציג המשיבה 2 הודיע כבר ביום 2.12.01, בדיונים בכנסת שקדמו לתיקון תקנות הנגישות, כי בידי המשיבה 2 מערכת כריזה עובדת. העתק פרוטוקול הדיון מיום 2.12.01 – רצ״ב כנסת יא לבקשה ומהווה חלק בלתי נפרד הימנה.³
- (ו) ב-100% מכלל האוטובוסים שנבדקו לא התקיים מופע כריזה חיצוני.
- חשוב לציין שכבר ביום 10.1.02 כלל פרוטוקול ישיבה מטעם משרד התחבורה, בה נכחו נציג המשיבה 2, הודעה כי מערכת הכריזה החיצונית נבדקה וממלאת אתר ייעודה. העתק פרוטוקול הישיבה מיום 10.1.02 - רצ״ב כנסת יב לבקשה ומהווה חלק בלתי נפרד הימנה.
- (ז) בקרוב ל-80% מכלל האוטובוסים שנבדקו מסעדי היד אינם ניתנים להרמה במקומות המיועדים לאנשים עם מוגבלות ואינם מסומנים בצבע צהוב.
- (ח) בקרוב ל-100% מכלל האוטובוסים שנבדקו לא קיים לוח מהלך קו בתוך האוטובוס.
- (ט) בקרוב ל-80% מכלל האוטובוסים שנבדקו לא הותקן סמל הנגישות לאדם עם מוגבלות ראייה במקום המיועד לכך.

31.2 תכנית הנגשה

- (א) המבקשים יטענו כי ממידע שנמסר להם ממשרד התחבורה (לעיל, נספח ו'), לא פנתה משיבה 2 אל המפקח על התעבורה, או אל נציג אתר של משרד התחבורה, לצורך יצירת תכנית הנגשה.

³ הקישור לפרוטוקול המלא באתר האינטרנט של הכנסת:

(ב) עוד השיב משרד התחבורה, וכפועל יוצא מכך, שכיום - למעלה משלש שנים לאחר כניסתן לתוקף של תקנות הנגישות - עדיין אין תכנית הנגשה כדין, וכן לא נמסר דיווח על התקדמות בביצוע כאמור בחוק.

31.3 תחנות האוטובוסים

(א) ב-100% מכלל תחנות האוטובוסים שנבדקו לא קיים שלט מישוש לגבי מספר הקו, יעד הנסיעה או שלט כאמור בכתב ברייל.

(ב) בלמעלה מ-20% מכלל תחנות האוטובוסים שנבדקו לא קיים שלט מדבקה לכל קו בנפרד, בגודל 20 ס"מ לכל צלע.

31.4 מתקנים מרכזיים

(א) מבין המתקנים המרכזיים שנבדקו ושבזו הותקן לוח מידע אלקטרוני, הצגת המידע ע"ג הלוח אינה בצבע צהוב על רקע כהה.

(ב) בעמדות המודיעין שנבדקו לא הופעל זמזום המשמיע צליל בתדירות נמוכה.

(ג) במתקנים המרכזיים שנבדקו, המדרגות לא סומנו לאורכן, בקצה המדרגה וכן בשיפוליה, בפס שצבעו בולט מול הרקע ברוחב 55 מ"מ.

(ד) במתקנים המרכזיים שנבדקו, בשולי הדרך הנגישה לא הותקן פס מוביל רצוף, במרקם ובגוון מנוגדים לאלה של המשטח הסמוך לו וברוחב שבין 20 ס"מ לבין 30 ס"מ.

31.5 המבקשים יוסיפו ויטענו כי אחריותה של המשיבה 2 הינה במעשה (בהפעלה אוטובוסים, תחנות ומתקנים מרכזיים שאינם נגישים כדין), ובמחדל (בכך שהיא נמנעת מלבצע את המוטל עליה במילוי חובותיה ולשם מילוי חיוביה על פי דין).

32. עוד יטענו המבקשים כי בכך שהמשיבות 1 ו-2 הפרו, כל אחת מהן, את הוראות חוק שיוויון זכויות המנויות לעיל, את הוראות תקנות הנגישות האמורות לעיל ואת תקנות התעבורה, הפרו הן חובה חקוקה על-פי סעיף 63 לפקודת הנויקין.

המבקשים יטענו כי החיקוקים שלעיל נועדו לטובתם או להגנתם ולטובתם או להגנתם של בני אדם מסוג או הגדר שעמם נמנים המבקשים, וכי ההפרה גרמה למבקשים ולבני האדם מסוג או הגדר שעמם נמנים המבקשים נזק מסוגו או מטבעו של הנזק שאליו נתכוונו החיקוקים, כמפורט לעיל.

33. לחלופין, המבקשים יטענו כי יש במעשיהן ובמחדליהן שפורטו לעיל של כל אחת מן המשיבות 1 ו-2 משום רשלנות, והפרת חובת הזהירות המושגית והקונקרטית החלה על המשיבות כלפי המבקשים, וכי קיים קשר סיבתי ישיר בין נזקם הממשי של המשיבים לבין התנהגותן הרשלנית של כל אחת מן המשיבות 1 ו-2. המבקשים יטענו, לחלופין, שקשר סיבתי כאמור הוא בגדר "הדבר מדבר בעד עצמו", ונטל הראיה מוטל על המשיבות להראות מדוע לא התרשלו במעשיהן ובמחדליהן המתוארים לעיל בכתב תביעה זה.

ה. התנאים לאישור התובענה כתובענה ייצוגית – מתקיימים במלואם

34. התאמת העילות לתובענה ייצוגית:

- 34.1. המבקשים יטענו כי התובענה נופלת בגדר סוגי התביעות המפורטים בתוספת השניה לחוק תובענות ייצוגיות, כאמור בסעיף 9(1) לתוספת השניה של חוק תובענות ייצוגיות, המונה את פרקים ה' ו-ה1 של חוק שוויון זכויות במסגרת החוקים המקימים עילה לתובענה ייצוגית.
- 34.2. המשיבות הינן בגדר "עוסק" כהגדרתו בסעיף 1 של התוספת השנייה לחוק תובענות ייצוגיות, המפנה להגדרת "עוסק" בחוק הגנת הצרכן, הקובע כעסוק הוא "מי שמוכר נכס או נותן שירות דרך עיסוק...".
- 34.3. לפיכך, רשאים המבקשים להגיש תובענה ייצוגית כנגד המשיבות גם בעילה של הפרת חובה חקוקה, על-פי סעיף 63 לפקודת הנזיקין, ובעילה של רשלנות, על-פי סעיף 35 לפקודת הנזיקין.

35. התאמת המבקשים להיות תובעים בתובענה ייצוגית:

- 35.1. למבקשים 1 ו-2 עילות תביעה אישיות כנגד המשיבות.
- 35.2. המבקשת 3 הינה ארגון, כהגדרתו בסעיף 4(א)(3) לחוק תובענות ייצוגיות, והתובענה בתחום אחת המטרות הציבוריות שבהן עוסק הארגון.

36. התביעה מעוררת שאלות מהותיות של עובדה ומשפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה:

- 36.1. עמדת הפסיקה, בכל הנוגע לצורך בשאלות משותפות של משפט ושל עובדה בין חברי קבוצת התובעים, הינה שדי בכך שהיסוד המשותף מהווה מרכיב מהותי

בהתדיינות בכדי למלא תנאי זה (ראו למשל: ע"א 1977/97 ברזני נ' בזק החברה הישראלית לתקשורת בע"מ, פ"ד נה(4) 584, בעמ' 612).

36.2. בענייננו, השאלות העובדתיות והמשפטיות הניצבות בבסיס התביעה הינן משותפות, לכל חברי הקבוצה:

- הוראות הדין הרלבנטיות לתביעה חלות ביחסים שבין המשיבות לבין כלל חברי הקבוצה, ומשכך השאלה אם המשיבות הפרו את הוראות הדין משותפת לכלל חברי הקבוצה.
- כל אחד מיחיד הקבוצה נפגע מהפרות הוראות הדין על-ידי המשיבות בנסיבות דומות, אם לא זהות.
- לכלל חברי הקבוצה יש אינטרס משותף, הן ברמה הפרטית והן ברמה הציבורית, בפיצוי בגין הפרת החיקוקים ובמתן צו עשה לאכיפת הוראות החיקוק המסדירות את הנגשת התחרות הציבורית העירונית ו/או יצירת תכנית הנגשה ו/או הכרזה על תחנת האוטובוס או מספרו בהתקרב האוטובוס אל התחנה, על ידי המשיבות.

37. קיימת אפשרות סבירה שהתביעה תוכרע לטובת חברי הקבוצה:

המבקשים יטענו ואף צירפו לכתב תביעה זה הוכחות כי טענותיהם מבוססות על ראיות מוצקות, ובכלל זה על תכתובות גלויות, דו"חות ונתונים חד משמעיים שנאספו על-ידי המבקשים. לפיכך ברור כי קיימת אפשרות סבירה, אם לא למעלה מכך, שהתביעה תוכרע לטובת חברי הקבוצה.

38. תובענה ייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת בנסיבות העניין:

המבקשים יטענו כי הדרך העדיפה לבירור המחלוקת בענייננו הינה במסגרת של תובענה ייצוגית:

38.1. קבוצת העיוורים ולקויי הראיה בישראל גדולה מאוד, ומונה (כאמור לעיל) עשרות אלפי אנשים.

38.2. התובענה אינה מצריכה בירור פרטני בדבר נסיבותיו של כל תובע ותובע, שכן הפרת הוראות החיקוק הרלבנטיות על ידי המשיבות, מהווה בהכרח הפרה כלפי כל אחד מחברי הקבוצה. יתרה מכך, בכל הקשור בחוק שוויון זכויות, המחוקק קבע מפורשות שחוק זה משמש בסיס לתובענות ייצוגיות, בכך שהוסיף חוק זה באופן מפורש לתוספת השניה לחוק תובענות ייצוגיות.

- 38.3. זהותם של חברי הקבוצה הפוטנציאליים אינה ידועה בשלב הגשת הבקשה, ואין אפשרות מעשית לאתרם ולצרפם למסגרת של תובענה רגילה.
- 38.4. באם לא תוגש התובענה כייצוגית, לא תוגש תובענה רגילה על ידי רובם ככולם של חברי הקבוצה, בעיקר מן הטעם שקבוצת התובעים הנה אוכלוסייה חלשה המורכבת מבעלי מוגבלות המתקשים לממש את זכותם לגשת לערכאות.
- 38.5. העילות המשותפות לחברי הקבוצה כנגד המשיבות יוכרעו בהליך אחד, כך שבתי המשפט לא יידרשו לדון באותם עניינים מספר פעמים, כמספר חברי הקבוצה שיגישו תביעות נפרדות כנגד המשיבות.
- 38.6. אי-הכרה בתובענה כייצוגית עלול לגרור מצב של ריבוי התדיינות באותם עניינים, אשר יסב עלויות מיותרות למערכת המשפט כולה, יגרור עומס מיותר על מערכת המשפט, העמוסה בלאו הכי, ויביא לפסיקות שונות ואף סותרות.
- 38.7. על-פי סעיף 1 לחוק תובענות ייצוגיות, אחת ממטרות ההליך הייצוגי הנה אכיפת שלטון החוק על מוסדות וגופים אימתניים אשר ידו של "האזרח הקטן" אינה יכולה להם. המקרה דנן הנו מקרה קלאסי להגשמת מטרה נעלה זו באמצעות מכשיר התביעה הייצוגית.
- 38.8. התועלת הגלומה באישור הבקשה אינה רק ביחס לקבוצת התובעים, אלא ביחס לכל אותם אנשים הסובלים מבעיית תת אכיפה בתחומי הנגישות. אישור הבקשה עשוי לגרום לשינוי תפיסה בכל תחומי נגישות הנכים ולשיפור דרמטי בכל הנוגע למימוש זכויותיהם של בעלי המוגבלויות.
39. **קיים יסוד סביר להניח כי עניינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינוהל בדרך הולמת:**
- 39.1. המבקשים נכונים ומסוגלים להשקיע ממרצם, מזמנם ומכספם על מנת לייצג את עניינם של אתרים כמותו, שייתכן שחסרים להם המשאבים הדרושים לצורך עמידה על זכויותיהם.
- 39.2. כאמור לעיל, למבקש 1 ולמבקשת 3 ניסיון רב בקידום זכויותיהם של חברי קהילת לקווי הראיה והעיוורים בישראל, ובשל כך הם בקיאים ובעלי הבנה מלאה בנושאי התובענה.
- 39.3. הצלחת הקבוצה היא הצלחת המבקשים, ואין כל ניגוד עניינים בין האינטרסים של המבקשים ובין האינטרסים של שאר חברי הקבוצה.
- 39.4. המבקשים, באמצעות בא כוחם, העמידו בפני בית המשפט הנכבד מסכת מסודרת של עובדות וטיעונים, "דבר דבור על אופניו".

39.5. לבאי כוחם של המבקשים ניסיון רב בניהול מוצלח של הליכים ייצוגיים.

40. **קיים יסוד סביר להניח, ואף למעלה מכך, כי עניינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינוהל בתום לב:**

40.1. התובענה מבוססת על עילה אמיתית ורצינית, שעשויה להביא תועלת של ממש לכל חברי הקבוצה, ואינה מכוונת להשיג מטרה אישית של המבקשים, שאינה מתיישבת עם האינטרסים של כלל חברי הקבוצה.

40.2. התובענה והבקשה מבוססות על שאיפה כנה לאכיפת הדין ופיצוי הניזוקים בגין הפרות הדין על-ידי המשיבות.

40.3. המבקשים מאמינים בתום לב ברצינות התובענה ובכנות סיכוייה להתקבל.

40.4. סיכויי הצלחתה של התובענה גבוהים ביותר, הואיל והיא מבוססת על עובדות מוצקות, ונראה כי גם בכך יש בכדי לבסס את תום ליבם של המבקשים.

ו. הסעדים המבוקשים

41. בישראל חיים כ-130,000 עיוורים ולקויי ראייה, הזקוקים לשירותי תחבורה ציבורית עירונית נגישים.

42. מבוקש כי בית המשפט הנכבד יתן צו עשה כנגד המשיבות שיורה להן להקצות את כל המשאבים הנדרשים ולקיים לאלתר את כל חובותיהן מכח תקנות הנגישות, תקנות התעבורה וחוק שוויון זכויות ובכלל זה צו המורה להם לפעול ליצירת וליישום תכנית הנגשת.

43. בנוסף, לאור האמור לעיל, מתבקש כב' בית המשפט להורות לכל אחת מן המשיבות לפצות את המבקשים 1 ו-2, וכן כל תובע הנמנה על הקבוצה המיוצגת, פיצוי בגובה הנזקים שנגרמו להם בגין ביצוע העוולות האמורות, בסך של 5,000 ש"ח ו/או על פי שיקול דעת כב' בית המשפט ו/או פיצוי סטטוטורי ללא הוכחת נזק בסך 5,000 ש"ח (10% מהתקרה הקבועה בסעיף 19נא לחוק שוויון זכויות) או פיצוי בסכום כאמור, במכפלת חברי הקבוצה ו/או על פי שיקול דעת כב' בית המשפט, שינתן לטובת הקבוצה ו/או לטובת הציבור כמפורט בסעיף 20(ג) לחוק תובענות ייצוגיות, ובסך הכל פיצוי בסך 250,000,000 ש"ח לכל הקבוצה המיוצגת ו/או לטובת הציבור.
44. עוד מתבקש בית המשפט הנכבד לקבוע את שכר טרחתם של עורכי הדין המייצגים את המבקשים בתובענה הייצוגית בשיעור שלא יפחת מ- 15% משווי הסעד שיפסק לכלל הקבוצה ו/או משווי ההטבה, בתוספת מע"מ כדין, עבור טיפול בתובענה בערכאה הראשונה.
45. כמו כן, מתבקש בית המשפט הנכבד לקבוע, כי חלק מסוים שיקבע בית המשפט הנכבד מתוך הסכום ו/או שווי הסעד שיפסק ו/או משווי ההטבה, לאחר ניכוי החוצאות ושכר טרחת עורך דין, בשיעור שלא יפחת מ-5% משווי הסעד הכולל שיפסק לטובת כלל התובעים, ישולם ו/או יינתן למבקשים, אשר טרחו בהגשת התובענה ובהוכחתה.
46. בית המשפט הנכבד מתבקש להוסיף וליתן הוראות נוספות בדבר הדיון בתובענה כפי שימצא בית המשפט הנכבד לנכון.
47. כן יתבקש בית המשפט הנכבד לחייב את המשיבות בהוצאות בקשה זו ובשכ"ט עו"ד בצירוף מע"מ כדין בגינה.
- ז. **סמכות כב' בית המשפט**
48. לבית המשפט הנכבד הסמכות המקומית והעניינית לדון בתובענה ובבקשה לאישור התובענה כתובענה ייצוגית בשל סכומה, מאחר והמשיבה 1 מנהלת עסקיה גם באזור ירושלים, ומאחר ומקום המעשים או המחדלים הינו בין היתר באזור ירושלים.

ח. סיכום

49. לאור כל האמור לעיל מתבקש בית המשפט הנכבד להיעתר לבקשה ולאשר את התובענה כתובענה ייצוגית, ולחייב את המשיבות בהוצאותיהם של המבקשים ובשכר טרחת עורך דין.

50. בקשה זו נתמכת בתצהירים של מר ראובן ברון ושל מר מישל לוסטיגמן.

באי כוח המבקשים

שמואל אהרנסון, עו"ד	אמיר קדרי, עו"ד	מיכל וולוך, עו"ד	עופר לוי, עו"ד
מ. ר. 8460	מ. ר. 15258	מ. ר. 21217	מ. ר. 27780

נחתם היום: _____